

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1669/2025
11.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић, Владиславе Милићевић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Ђурица, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милош Живановић, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, Државно веће тужилаца, ОЈТ Јагодина, коју заступа Државни правобранилац, одељење у Крагујевцу, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 1149/24 од 19.11.2024. године, у седници одржаној дана 11.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 1149/24 од 19.11.2024. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 1149/24 од 19.11.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Јагодини 4П 545/24 од 03.09.2024. године, у ставу првом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужена обавезе да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 5.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 14.09.2021. године, па до коначне исплате. У ставу другом изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Јагодини Гж 1149/24 од 19.11.2024. године одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена је првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донетее у другом степену тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцини Врховног суда, посебна ревизија тужиоца у овом спору је дозвољена ради уједначавања судске праксе, будући да је тужилац у прилогу ревизије доставио правноснажне одлуке нижестепених судова у којима је поводом истоврсне материјалноправне ситуације усвојен тужбени захтев, због чега је донета одлука као у првом ставу изреке, применом члана 404. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11...10/23 – др. закон).

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Из изведених доказа утврђено је да је у предмету ОЈТ Јагодина Кт.бр.288/19, против тужиоца као осумњиченог, поднета кривична пријава ПУ Јагодина, због кривичног дела из члана 203. став 1. КЗ, да је на записнику по истом предмету 09.10.2019. године, тужилац прихватио одлагање кривичног гоњења и обавезу да уплати 30.000,00 динара у хуманитарне сврхе на рачун буџета РС у року од 5 месеци. Тужилац је примио наредбу ОЈТ Јагодина о одлагању кривичног гоњења Кт.бр.288/19 Кео. 190/19 од 30.10.2019. године, као и наредбу од 26.12.2019. године, којом му је наложено да уплати наведени износ у року од 3 месеца од пријема наредбе. Тужилац је уплатио 5.000,00 динара дана 26.12.2019. године, док преостали део износа није уплатио, па је против тужиоца ОЈТ Јагодина дана 14.09.2021. године поднео оптужни предлог Кт.бр.288/19 по основу ког је спроведен кривични поступак пред Основним судом у Јагодини под ознаком К.бр.235/21, и тужилац је осуђен за извршење наведеног дела. Тужилац тужбом захтева да му тужена врати износ од 5.000,00 динара који је платио по основу наредбе о одлагању кривичног гоњења, сматрајући да је отпао правни основ по ком је извршена уплата.

Нижестепени судови су применом одредби члана 210. и члана 213. Закона о облигационим односима закључили да тужена није у обавези да тужиоцу на име стицања без основа врати тражени износ новца. Образлажу да у конкретном случају, када је тужилац прихватио одлагање кривичног гоњења и обавезу да уплати 30.000,00 динара у хуманитарне сврхе на рачун буџета РС, а уплатио само износ од 5.000,00 динара, односно није поступио у потпуности по наредби, тужена новац није добила на незаконит начин, већ је новац дат у хуманитарне сврхе и тај новац дониран без намере повратка, те су одбили тужбени захтев.

Ревизија тужиоца није основана.

Нижестепени судови су на утврђено чињенично стање правилно применили материјално право којим је регулисан институт правно неоснованог обogaћење као извора облигације, на којим одредбама тужилац и заснива свој тужбени захтев.

Одредбом члана 210. Закона о облигационим односима прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће – да накнади вредност постигнутих користи. Обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Из цитираних законских одредби произилази да су битни елементи овог извора облигације увећање имовине једног лица (обогаћење), умањење имовине другог лица (осиромашење), постојање корелације између обогаћења и осиромашења, и одсуство (непостојање) правног основа за прелазак дела имовине једног лица у имовину другог лица. Последњи елемент се може манифестовати на више начина. Начелно, могуће манифестације стицања без основа могу се сврстати у исплату недугованог, обогаћење с обзиром на основ који се није остварио и обогаћење с обзиром на основ који је касније отпао. Према наводима ревизије, тужилац сматра да се тужени обогатио неосновано, јер је тужилац платио по основу који је отпао.

У конкретном случају, Основно јавно тужилаштво у Јагодини је у складу са одредбом члана 283. став 1. тачка 2. Законика о кривичном поступку донело наредбу о одлагању кривичног гоњења за кривично дело уколико тужилац, као осумњичени прихвати обавезу да уплати одређени новчани износ који се користи за хуманитарне сврхе. Према одредби истог члана, став 4, средства која се тако уплате додељују се хуманитарним организацијама и др. субјектима, по спроведеном јавном конкурсима који расписује министарство надлежно за послове правосуђа. Прописано је да, ако осумњичени у року изврши наређену обавезу, јавни тужилац ће решењем одбацити кривичну пријаву и о томе обавестити оштећеног.

Ради се, дакле, о успостављању правне везе између тужиоца и тужене на основу акта државног органа, чиме је конституисан правни основ за умањење имовине тужиоца. Тај правни основ није престао да постоји спровођењем кривичног поступка, из разлога што наредба ОЈТ није стављена ван снаге, нити је на други начин уклоњена из правног промета, па се закључује да је тужилац платио износ од 5.000,00 динара по постојећем, пуноважном правном основу, који није отпао. Не могу се прихватити наводи ревидента да је подношењем оптужног предлога наредба ОЈТ-а стављена ван снаге, јер за тако нешто нема доказа у списима, па се не може сматрати ни да је отпао правни основ по коме је утужени износ плаћен, због чега није могућа примена ни члана 210. Закона о облигационим односима.

Не може се сматрати да је правни основ постојао у донетој наредби ОЈТ Јагодина, али да је на основу тог тужилац плаћао у очекивању да ће настати нови основ који ће плаћање оправдати, односно до одбацивања кривичне пријаве које се није остварило. Ово стога, што што би се, тако посматрано, могло сматрати да је очекивано одбацивање кривичне пријаве условљавало опстанак правног основа плаћања заснованог наредбом.

Међутим, за тужиоца правни основ по коме је плаћао изгубио је смисао, јер се није испунио услов за одбацивање кривичне пријаве против њега, али то применом правила Законика о кривичном поступку не води стављању наредбе ван снаге, нити је до тога дошло, како је напред наведено.

Осим тога, за примену законске одредбе о стицању без основа недостаје још један битан елемент, а то је обогаћење, увећање имовине тужене Републике Србије. Ово из разлога што је у складу са одредбом члана 283. став 1. тачка 2. Законика о кривичном поступку, тужилац уплатио износ од 5.000,00 динара у хуманитарне сврхе, а рачун буџета РС је коришћен само за прилив наведених средстава, због чега нема увећања имовине тужене као битног елемента.

Према наведеном, Врховни суд закључује да ревизија није основана, због чега је применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић